

Powolna pamięć i historia mówiona

Przewodnik dla szkół i nauczycieli

Żyjemy w czasach głębokich sprzeczności. Podczas gdy nasz świat przyspiesza i zmniejsza się dzięki superszybkim sieciom cyfrowym, cechuje się on również rosnącymi nierównościami społeczno-ekonomicznymi. Stoimy w obliczu pandemii wirusowych, szybkiego wymierania gatunków, zwiększonej automatyzacji pracy, tymczasowych rozwiązań dla zdrowia psychicznego, wstrząsów politycznych i kryzysu starych pewników.

Projekt Slow Memory (Powolna Pamięć) odpowiada na potrzebę zrozumienia, jak społeczeństwa konfrontują się ze swoją przeszłością, aby stawić czoła zmianom środowiskowym, gospodarczym i społecznym. Zarówno wywołanym przez nagłe wydarzenia, jak i będące owocem powolnej, pełzającej transformacji. Projekt zidentyfikował historię mówioną, jako kluczowe podejście teoretyczne do badania takich zmian.

Historia mówiona polega na rejestrowaniu czyichś wspomnień w celu poznania ich przeszłości. Większość z nas nie widnieje na kartach książek historycznych czy w filmach dokumentalnych, ale pamiętamy zarówno wydarzenia, jak i aspekty codziennego życia, które traktujemy, jako oczywiste. Każdy z nas może zastanowić się nad tym, jak świat zmienił się w ciągu naszego życia.

Jaki jest związek między historią mówioną a powolnością? Historia mówiona jest z natury powolna - potrzeba czasu na znalezienie ludzi, zbudowanie relacji, przeprowadzenie wywiadów, transkrypcję i ustalenie, co należy zrobić z zebranymi danymi. Pozwala to odejść od koncentracji na „najważniejszych punktach”, dominującej narracji i głosów, które rejestrowane są najczęściej. Historia mówiona zapewnia przestrzeń do uchwycenia narracji płynących oddolnie, a nie przekazywanych z góry, włącznie z obrazami codziennego, normalnego życia. Jest ona zgodna z celami powolnej pamięci - daje głos ludziom zazwyczaj go pozbawionym. Każdy może opowiedzieć swoją historię.

Czego chcesz się dowiedzieć i kto może udzielić odpowiedzi?

Możesz zapytać o konkretne wydarzenia w ich życiu lub o bardziej ogólne tematy, jak zmiany w ich życiu rodzinnym, czy też o to, jak deindustrializacja zmieniła życie zawodowe na przestrzeni lat. Być może myślisz o zmianach klimatycznych, możesz więc zapytać: *Czy doświadczył(-a) Pan(-i) w swoim życiu zmian klimatycznych? Jak wpłynęły one na Pana/Panią?* lub *Czy może Pan(-i) opisać zimę ze swojego dzieciństwa? Czy była ona inna od współczesnych zim? Jeśli tak, to co się zmieniło?*

Kto może powiedzieć Ci o tym, co chcesz wiedzieć? Zrób listę. Czy celujesz w konkretne osoby, czy chcesz mieszanki kobiet, mężczyzn, środowisk i grup wiekowych?

Daj sobie czas (to powolny proces) i zastanów się, ile osób chcesz nagrać. Rzeczy, o których

należy pomyśleć od samego początku, obejmują:

- Czy dysponujesz cichym i dostępnym dla każdego miejscem do nagrywania? Kiedy możecie to zrobić?
- Jak wyjaśnisz rozmówcom, co chcesz nagrać? Czy będą wiedzieć, dlaczego chcesz ich nagrać i co zamierzasz zrobić z nagraniem?
- Upewnij się, że wszyscy są gotowi by podpisać formularz zgody na koniec nagrania (przykładowy formularz przedstawiamy na końcu tego przewodnika).

Wszystkie te informacje możesz umieścić w arkuszu informacyjnym, który będziesz wysyłać do osób, z którymi się kontaktujesz (przykładowy formularz znajdziesz na końcu tego przewodnika).

Historia mówiona pozwala przyjąć wolniejsze podejście, pozwalające „wyciągnąć” zapomniane wspomnienia. Jak wygląda to na tle innych sposobów badania przeszłości, wykorzystujących dokumenty, fotografie lub artefakty? Jakie problemy wiążą się Twoim zdaniem z korzystaniem z historii mówionej?

Jak pamiętamy przeszłość?

Powiedzmy, że chcemy dowiedzieć się o dłuższych procesach, na przykład o tym, jak zmiany klimatyczne wpłynęły na ludzi w ciągu ostatnich 50 lat lub jaką rolę odegrały skutki dyskryminacji na przestrzeni pokoleń lub jak technologia zmieniła się w ciągu czyjegoś życia. We wszystkich tych przypadkach będziemy prosić ludzi o przypomnienie sobie rzeczy sprzed wielu lat i z długiego okresu czasu - historia mówiona to umożliwiała.

Większość z nas kiepsko pamięta daty (chyba że są one ważne), ale każdy ma rzeczy które pamięta lepiej niż inne.

- Mamy tendencję do zapamiętywania rzeczy, które wywarły wpływ w danym czasie, albo też obecnie są postrzegane jako ważne (z perspektywy czasu).
- Mamy tendencję do zapamiętywania rzeczy, które były niezwykle, wyjątkowe lub wywarły na nas wpływ.
- Mamy tendencję do zapamiętywania rzeczy, o których rozmawialiśmy na przestrzeni lat.
- Możemy również pamiętać o drobnych rzeczach, które pomagają nam odtworzyć pełny obraz sytuacji.

Czasami możemy pomóc w przywołaniu wspomnień, prosząc rozmówcę o obejrzenie zdjęć, przedmiotów, dokumentów lub czegoś innego, co odświeży ich pamięć. Może to również uspokoić rozmówcę podczas opowiadania historii życia.

Próbując dotrzeć do wspomnień z przeszłości, pamiętaj o kluczowych momentach życia, takich jak dzieciństwo, ukończenie szkoły, rozpoczęcie pracy, założenie rodziny, zakup domu, wyprowadzka dzieci z domu rodzinnego i przejście na emeryturę.

Jeśli interesuje Cię, jak myśli i opinie ludzi zmieniały się w długich okresach, możesz pytać

ludzi, co myśleli lub czuli w tamtym czasie, a następnie, co myślą o tym teraz.

Przygotowanie

Poszukaj informacji na tematy, o które chcesz zapytać ludzi, aby lepiej rozumieć o czym mówią.

Pomyśl zarówno o ogólnych tematach, jak i o szczegółowych kwestiach, o które możesz zapytać rozmówcę.

Etyka i kwestie prawne

Podczas gdy większość ludzi lubi rozmawiać o przeszłości, wspomnianie pewnych osób lub wydarzeń może budzić negatywne emocje. Jeśli temat wywiadu obejmuje niepokojące wspomnienia, zastanów się, jak przygotować uczniów i rozmówców do nagrania. Wyjaśnij, że nikt nie musi mówić wbrew sobie, zastanów się, jakie tematy są odpowiednie dla wieku uczniów.

Chociaż przepisy i procedury dotyczące zgody różnią się na całym świecie, postaraj się wyjaśnić wszystko z wyprzedzeniem każdemu rozmówcy (przydatny jest do tego arkusz informacyjny) i poproś o podpisanie formularza zgody, pozwalającego na przechowywanie i wykorzystywanie nagrania. Idea „świadomej zgody” polega na tym, że rozmówcy są w pełni świadomi tego, co zamierzasz zrobić z ich nagraniami, zanim wyrażą na to zgodę.

Na przykład w Wielkiej Brytanii należy znać przepisy dotyczące ochrony danych osobowych i RODO [po przetłumaczeniu wstawić przepisy dla każdego kraju].

Używając fragmentów nagrań publicznie, należy uważać na ujawnianie danych osobowych rozmówcy lub innych osób.

Przewodnik tematyczny

Od samego początku myśl o spowolnieniu rozmowy, możesz rozpocząć na przykład tak:

1. Podaj swoje imię i nazwisko, datę i nazwę projektu.
2. Poproś rozmówcę o podanie imienia i nazwiska oraz wszelkich informacji, które mogą być przydatne, takich jak rok urodzenia, miejsce urodzenia itp.
3. Na rozgrzewkę, zacznij od przewidywalnego pytania, np. o pochodzenie rodzinne. Często pomaga, jeśli ludzie zaczynają od początku, jakby opowiadali historię, a następnie będą opowiadać chronologicznie.

Następnie wymień tematy, o które chcesz zapytać, a także wszelkie konkretne pytania i dalsze działania, o których nie chcesz zapomnieć. Nie możesz wymienić wszystkich pytań, więc użyj tego jako przewodnika i przygotuj do wymyślenia pytań w miarę postępu wywiadu.

Na koniec zapytaj, czy rozmówca chciałby powiedzieć coś jeszcze.

Wykonanie dobrego nagrania

Staraj się by na nagraniu było wyraźnie słycać wszystko, co mówi rozmówca.

Czy wszyscy siedzą wygodnie? Nie siadaj zbyt blisko ani zbyt daleko od rozmówcy. Szerokość stołu jest zazwyczaj odpowiednia.

Czy mikrofon jest tak blisko rozmówcy, jak to możliwe, bez wywołania dyskomfortu?

Czy w pomieszczeniu występuje hałas, który można kontrolować? Na przykład zamknij okno, aby zmniejszyć hałas uliczny.

Wyłącz wszystkie telefony komórkowe w pomieszczeniu lub ustaw je na "tryb samolotowy". Pamiętaj o czasie - nikt nie chce czuć się poganiany.

Zadawanie pytań

Miej przy sobie coś do pisania, abyś móc robić notatki, upewnij się jednak, że skupiasz się na rozmówcy, w razie potrzeby zawsze możesz odsłuchać nagranie ponownie. To jest rozmowa, więc nie poświęcaj całego czasu na robienie notatek.

Staraj się nie przerywać nagrywanej osobie (zapisz, jeśli masz pytanie).

Najważniejsze wskazówki - aby pokazać, że słuchasz i jesteś zainteresowany, usiądź twarzą do rozmówcy, nawiąż kontakt wzrokowy, kiwaj głową. Okaż swoje zainteresowanie!

Słuchaj tego, co mówią ludzie, a nie tylko odczytuj pytania z listy. Jeśli coś jest interesujące, poproś o więcej informacji. Nie odzywaj się natychmiast po tym, jak ktoś skończy zdanie, takie przerwy są często momentem, po którym mogą pojawić się interesujące informacje.

Zadawanie otwartych pytań zaczynających się od: „kto”, „co”, „gdzie”, „kiedy”, „dlaczego” i „jak”. Czy też prośby o uzupełnienie wypowiedzi, jak „Proszę opowiedzieć o”, „czy może Pan(-i) podać kilka przykładów”, to doskonałe uzupełnienie, które może pomóc spowolnić proces i uzyskać bardziej szczegółowe odpowiedzi.

Na przykład zadawaj pytania otwarte, które zachęcają do opisów, komentarzy czy opinii. Użyj pytań otwartych, aby:

Szukać: Czy może Pan(-i) powiedzieć coś więcej na ten temat? Dlaczego tak się stało?

Oceniać: czy to było typowe? Co wtedy Pan(-i) myślał(-a)?

Wzbudzić reakcję emocjonalną: jakie uczucia wywołało to u Pana/Pani? Co teraz Pan(-i) o tym myśli?

Na koniec zapytaj, czy rozmówca chce dodać coś jeszcze.

Temat do przemyślenia - jak zazwyczaj pokazujemy ludziom, że ich słuchamy? Dlaczego trzeba to zrobić inaczej w nagrywaniu historii mówionej?

Wyposażenie

Nagrywaj najlepiej jak potrafisz przy użyciu sprzętu, którym dysponujesz. Przecwicz nagrywanie na swoim sprzęcie, aby upewnić się, że wiesz, co robisz.

Czy możesz użyć smartfona? Tak, ale... zadziała to lepiej, jeśli użyjesz aplikacji do

nagrywania dźwięku, takiej jak Voice Record Pro. Upewnij się, że masz dużo wolnej pamięci i że akumulator jest w pełni naładowany. Przełącz telefon na tryb samolotowy.

Najlepiej użyć dedykowanego rejestratora dźwięku np. firmy: Zoom, Tascam, Olympus, Sony lub innej. Staraj się nagrywać pliki w formacie .wav z częstotliwością 44,1 kHz w formacie 16 bitów lub wyższym, co jest zwykle domyślnym ustawieniem każdego dobrego rejestratora dźwięku. Dobre podsumowanie tych informacji można znaleźć na witrynie stowarzyszenia Oral History Society (patrz zakładka z poradami na witrynie <https://www.ohs.org.uk/>).

Po nagraniu

Upewnij się, że rozmówca podpisał wszystkie dokumenty. Następnie napisz podsumowanie wywiadu. Nawet szybkie, podstawowe podsumowanie tego, o czym była mowa, jest lepsze niż nic.

02314/S, EM/141

Rozmówca: Anon

Zawód: Emerytowany architekt

Kolekcja EMOHA

Urodzony: 1926

Data wywiadu: 13/11/2007

Miejsce rejestracji	Podsumowanie części wywiadu
Ścieżka 1	Krótki zarys - rodzina, wojsko, czas w Palestynie, Szkoła Architektury, 1948. (Przerwa na telefon)
Ścieżka 2	Edukacja
2.15	Znalazł pracę w Bristolu, powrócił do Wydziału Architektury w Leicester City w 1951 r.
4.45	Zainteresowanie budynkami. Historia rodziny.
11.55	Rodzice godzili się by został w szkole, awansowali społecznie.

Rysunek 1: Przykład podstawowego podsumowania

Edycja dźwięku

Cokolwiek zrobisz, prawdopodobnie będzie trzeba edytować nagrania. Audacity to popularny, darmowy edytor dźwięku, ale dostępne są też inne. Dostępne jest wiele samouczków na YouTube i na witrynie Audacity.

Idealnym plikiem głównym byłby plik w formacie .wav, ale pliki te są zbyt duże do ogólnego użytku, więc utwórz pliki .mp3 do udostępniania online lub innego. Treść i długość klipów powinna być dostosowana do odbiorców.

Gdzie będziesz przechowywać wszystko?

Musisz upewnić się, że znajdziesz bezpieczne miejsce do przechowywania swoich wywiadów, do którego tylko Ty będziesz mieć dostęp. Jeśli nie masz pamięci masowej w chmurze lub sieciowej pamięci masowej z kopią zapasową, możesz przechować kopie nagrań komputerze stacjonarnym, laptopie lub przenośnym dysku twardym. Pobierz dźwięk z

rejestratora dźwięku jak najszybciej po nagraniu. Zrób co najmniej jedną kopię i dodaj kopie zdjęć lub skany wszelkich dokumentów. Możesz zapoznać się z wytycznymi instytucjonalnymi w swoim kraju dotyczącymi bezpiecznego przechowywania danych.

Korzystanie z historii mówionej

Oprócz oczywistych korzyści dla edukacji, można również wykorzystać nagrania historii mówionej do tworzenia prelekcji, wykładów, podcastów, blogów, książek, witryn internetowych, wycieczek audio, historii rodziny, edukacji dla szkół, wystaw i interpretacji, wspomnień, teatru, radia, kolaży dźwiękowych, dramatu, tańca, poezji, cyfrowego opowiadania historii, kreatywnego pisania, fotografii i prac artystycznych.

Dalsze informacje i linki

Strona stowarzyszenia Oral History Society zawiera szczegółowe informacje na temat wszystkich aspektów prowadzenia zajęć z historii mówionej w szkołach i z młodymi ludźmi. Obejmuje informacje o sprzęcie, kosztach, kwestie prawne, etykę i zawiera linki do przykładowych planów lekcji, projektów i ilustracyjnych klipów audio.

Link do strony głównej: <https://www.ohs.org.uk/for-schools-main-page/>

Link do porad dotyczących etyki i kwestii prawnych: <https://www.ohs.org.uk/ethics-and-legalities-for-schools/>

Wskazówki dotyczące korzystania z historii mówionej można znaleźć na YouTube pod adresem: https://youtu.be/fiyLiZb0Bm8?si=5HNBe9VBVgFuz_2d

Ten powolny zasób został stworzony przez East Midlands Oral History Archive na Uniwersytecie w Leicester na potrzeby projektu Slow Memory (<https://www.slowmemory.eu/>) we współpracy z profesorem Natalie Braber z Nottingham Trent University.

Przełomowy język: Praktyki językowe społeczności górniczych jako dziedzictwo kulturowe

Przykład: Arkusz informacyjny

Chociaż obecnie obserwuje się zwiększone zainteresowanie zmiennością językową w regionie East Midlands, nigdy nie przeprowadzono badań porównawczych gwary górników w Wielkiej Brytanii. Wydobycie węgla (i inne gałęzie przemysłu wytwórczego) zawsze było ważne dla gospodarki kraju i istnieją zapisy dotyczące wydobycia węgla sięgające wieków wstecz. Wiele kopalni zamknięto w latach 80-tych, a wraz z zakończeniem wydobycia węgla na dużych głębokościach ucierpiała gospodarka wielu regionów.

Język, którym górnik posługiwał się w kopalni, był zwykle ograniczony do kopalni i wykorzystywał słowa, których nie używało się w domu. Używanie innego języka w kopalniach podkreślało i wzmacniało braterstwo wśród górników. Projekt ten zbierze słowa wypowiedziane przez górników w całej Wielkiej Brytanii i zbada podobieństwa i różnice między słowami używanymi w różnych regionach. Pozwoli to zebrać zanikające słowa, dowcipy, historie i piosenki i potwierdzić niezwykłą żywotność dialektu tego regionu.

Aby osiągnąć ten cel, zamierzamy:

- Skompilowanie kolekcji nagrań wypowiedzi górników i byłych górników w celu zbadania ich użycia języka.
- Stworzenie pisemnego zapisu nagrań audio, z naszej próbki, wraz z towarzyszącymi notatkami językowymi, do celów badań dialektalnych i socjolingwistycznych.

Każdy wywiad przeprowadzony w ramach tego projektu **BĘDZIE NAGRYWANY** i przechowywany w sposób bezpieczny i odpowiedzialny. Poprosimy każdego wolontariusza o podpisanie formularza zgody przed wykonaniem jakiegokolwiek nagrania, formularz ten będzie obejmował wyrażenie zgody na przechowywanie przez Uniwersytet nagrania audio i/lub pisemnego wywiadu do celów badawczych oraz na powielanie odpowiednich części w publikacjach i/lub prezentacjach oraz na witrynach internetowych. Niektórzy uczestnicy mogą również zostać zapytani, czy zgadzają się na utrwalenie wizerunku w ramach projektu. Po zakończeniu nagrywania wolontariusze będą mieli możliwość odsłuchania swoich wywiadów i zgłoszenia ewentualnych wniosków o cenzurę. Każdy ochotnik może wycofać się z badania w dowolnym momencie i bez konieczności podawania przyczyny.

Planuje się, że praca ta zaowocuje publikacją artykułów naukowych i prezentacją referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz może stanowić część stron internetowych i innych mediów społecznościowych. Co więcej, nagrania wywiadów przeprowadzonych w ramach tego projektu mogą zostać dodane do rosnącej kolekcji zasobów przechowywanych przez British Library, gdzie będą dostępne zarówno dla badaczy, jak i osób niebędących badaczami.

W razie jakichkolwiek pytań prosimy o kontakt:

Profesor Natalie Braber - natalie.braber@ntu.ac.uk

Przykładowy formularz zgody na badania

Przełomowy język: Praktyki językowe społeczności górniczych jako dziedzictwo kulturowe

Przyjmuję do wiadomości, że niniejszy projekt zostanie przeprowadzony zgodnie z Kodeksem Etyki Badań Uniwersytetu Nottingham Trent, z którym można zapoznać się pod adresem: [podać łącze internetowe].

Materiały zebrane w ramach tego badania będą przechowywane w bezpieczny sposób, zgodnie z ustawą o ochronie danych z 1998 roku.

Przeczytałem(-am) i rozumiem przekazany mi arkusz informacyjny. Tak Nie

Miałem/miałam możliwość zadawania pytań na temat projektu i udzielono mi satysfakcjonujących odpowiedzi. Tak Nie

Rozumiem, że mogę wycofać się z badania w dowolnym momencie, bez konieczności podawania przyczyny. Tak Nie

Wyrażam zgodę na wykorzystanie wskazanych nagrań do celów niniejszego badania. Tak Nie

Wyrażam zgodę na transkrypcję krótkich fragmentów określonych nagrań i wykorzystanie ich na konferencjach naukowych, w publikacjach lub na stronach internetowych. Tak Nie

Zgadzam się, że określone nagrania mogą zostać skatalogowane w ramach projektu i mogą pojawić się w publikacjach lub w Internecie. Tak Nie

Imię i nazwisko [DUŻYMI LITERAMI]

Podpis

Data